

УДК 349.6:559.8

СУБ'ЄКТИ ЕКСПЕРТНО-ОЦІНОЧНИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Кірін Р. С.

Державний ВНЗ "Національний гірничий університет", м. Дніпропетровськ, Україна

У статті розглянуті колективні та індивідуальні суб'єкти геологічних правовідносин в сфері експертизи і оцінки запасів корисних копалин, зроблена пропозиція щодо розробки проекту Закону України "Про державну геологічну експертизу".

Ключові слова: державна експертиза і оцінка запасів корисних копалин, суб'єкти геологічних правовідносин, геологічне право.

Досвід розвинутих країн (Японія, США, Південна Корея, Італія та інші) свідчить, що підвищення загального рівня соціально-економічного розвитку неминує супроводжується нарощенням обсягів споживання природної мінеральної сировини. У розрахунку на душу населення їх споживання повільно, але невпинно зростає, і ця тенденція, за оцінками фахівців, збережеться у найближчі десятиріччя. Тому ці країни продовжують нарощувати інвестиції в геологічну розвідку на власних територіях і територіях країн, що розвиваються [1].

Безумовно, що подібна сфера діяльності потребує не тільки наявності адекватного правового забезпечення, а й відповідного аналізу, який ставив би за мету визначення шляхів його удосконалення. Причому подібне дослідження уявляється припустимим і логічним як для певної сукупності відносин в цілому, так і їх суб'єктів зокрема.

Теоретичною основою вітчизняних досліджень у галузі надроправових, у тому числі геологічних правовідносин є праці В.І. Андрейцева, Г.І. Балюк, А.Г. Бобкової, О.А. Грицан, І.М. Козьякова, М.В. Краснової, О.М. Олійника, С.В. Разметаєва, Ю.С. Шемчушенка, О.П. Шем'якова, В.К. Філатової, І.В. Хохлової та багатьох інших, які розглядали широкий спектр актуальних проблем в зазначеній сфері, однак питання правового становища суб'єктів експертно-оціночних геологічних правовідносин в Україні практично не висвітлювалися.

Попередні роботи в цьому напрямі були присвячені розмежуванню суб'єктних кіл гірничих та геологічних відносин [2], класифікаціям загальних та спеціальних обов'язків останніх [3, 4], а також дослідженню певного організаційно-геологічного суб'єкта [5]. В той же час, важливість інституту державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин, його суб'єктів для перспектив подальшої кодифікації гео-

логічного законодавства заслуговують на те, щоб окрема робота мала на меті їх розгорнутий і комплексний аналіз.

Встановлюючи загальні засади державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин основний кодифікований акт законодавства про надра (ст. 45 Кодексу України про надра - далі КпН) [6] виділяє два ключові поняття:

1) *кондиції на мінеральну сировину* - сукупність вимог до якості і кількості корисних копалин, гірничо-геологічних та інших умов розробки родовища корисних копалин (далі - РКК);

2) *запаси корисних копалин і компонентів* (загальні запаси корисних копалин і компонентів) - обсяги корисних копалин і компонентів, виявлені та підраховані на місці залягання за даними геологічного вивчення відкритих (ідентифікованих) РКК [7].

Надалі, розкриття першої категорії, обмежене все тією ж однією статтею КпН, зводиться до того, що кондиції на мінеральну сировину: а) встановлюються для визначення промислової цінності РКК і оцінки запасів корисних копалин по кожному РКК; б) розробляються з урахуванням раціонального використання всіх корисних копалин, а також наявних у них цінних компонентів; в) підлягають експертизі *Державною комісією України по запасах корисних копалин* (далі - ДКЗ); г) розробляються в порядку, що встановлюється ДКЗ [8].

Стосовно іншої категорії КпН закріплює, що підлягають експертизі та оцінюються ДКЗ: а) запаси корисних копалин розвіданих РКК; б) запаси корисних копалин, додатково розвіданих у процесі розробки РКК. Порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин встановлюються урядом України [9].

Отже, основним суб'єктом цього інституту геологічного права безумовно є ДКЗ, хоча у подальшому КпН практично не приділяє йому уваги. Натомість Закон України "Про державну геологічну службу України" (ст. 7) [10] надає додаткову, хоча знов таки надзвичайно стислу інформацію про цей суб'єктний елемент серед інших державних підприємств, установ та організацій державної геологічної служби України. Згідно цього джерела:

1) ДКЗ створена для проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин;

2) ДКЗ діє при спеціально уповноваженому центральному органі виконавчої влади з геологічного вивчення та використання надр;

3) ДКЗ провадить на *замовлення користувачів надр* або за *дорученням* відповідних *центральної органі виконавчої влади* державну експертизу геологічних матеріалів щодо вивчення та використання надр;

4) ДКЗ діє на підставі Положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України [11].

Згідно останнього маємо уточнення про те, що ДКЗ є установою, що діє при *Державній службі геології та надр України* (далі - Держгеонадрах) і провадить *науково-технічну діяльність*, пов'язану з проведенням державної експертизи геологічних матеріалів та оцінки запасів корисних копалин. У своїй діяльності ДКЗ керується Конституцією й законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, Положенням про ДКЗ, а також наказами *Міністерства екології та природних ресурсів України* (далі - Мінприроди).

Таким чином, до кола суб'єктів організаційних геологічних відносин належать:

а) Держгеонадра - центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр [12];

б) Мінприроди України - центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні і забезпеченні, в тому числі, геологічного вивчення та раціонального використання надр [13].

Слід зазначити, що тенденція відносної децентралізації виконавчої влади найшла своє відображення у розпорядженні уряду [14], за яким останній, погодившись із пропозицією Мінприроди, передав функції і повноваження у частині реалізації державної політики у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр Держгеонадрам.

Крім того, згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 р. № 810-р «Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державної служби геології та надр» [15] ДКЗ перейшла до управління Держгеонадр не тільки в адміністративному, а й у майновому положенні.

При цьому ДКЗ до тепер перебуває у переліку об'єктів права державної власності, що *не підлягають приватизації* [16], є *юридичною особою*, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення діяльності ДКЗ здійснюється за рахунок: - коштів, одержаних від проведення експертизи матеріалів, що містять геолого-економічну оцінку запасів РКК; - коштів, одержаних від проведення науково-дослідних та інших робіт; - інших джерел, не заборонених законодавством.

Поруч із зовнішньою організаційною структурою ДКЗ має власну суб'єктну будову, яка виглядає наступним чином:

1. ДКЗ очолює *голова*, який:

а) *призначається* на посаду і звільняється з посади Кабінетом Міністрів України *за поданням* спеціально уповноваженого органу виконавчої влади (Мінприроди);

б) *має заступників*, яких за його поданням *призначає* на посаду і звільняє з посади Голова Держгеонадр;

в) *провадить* розподіл обов'язків між заступниками;

г) *несе* персональну відповідальність за виконання покладених на ДКЗ завдань і виконання нею своїх функцій;

д) *встановлює* ступінь відповідальності заступників, а також *інших працівників ДКЗ*;

е) *затверджує* склад *експертних груп*, призначає на посаду і звільняє з посади працівників ДКЗ;

ж) *видає*, в межах своєї компетенції, накази, обов'язкові для виконання *підприємствами, установами та організаціями*, організує і контролює їх виконання;

з) *затверджує* структуру, штатний розпис ДКЗ та положення про її *структуру*

турні підрозділи;

і) *подає* на затвердження Голові Держгеонадр склад колегії ДКЗ.

ї) *затверджує* склад і положення про експертно-технічну раду.

2. ДКЗ має такі **структурні підрозділи**: - **управління** горючих та рудних корисних копалин; - **відділи**: нафти та газу, твердих горючих та рудних корисних копалин, нерудних корисних копалин, підземних вод, гідромінеральної сировини та лікувальних грязей, інформаційних технологій, інформаційно-правового забезпечення і протоколу, економіки мінеральної сировини [17].

3. У ДКЗ діє **колегія**, яка:

а) утворюється для погодженого *вирішення питань*, пов'язаних з: - проведенням державної експертизи геологічної інформації розвіданих РКК; - оцінки кількості та якості корисних копалин; - стану підготовки їх до промислового освоєння;

б) працює у *складі* голови ДКЗ (**голова колегії**) та **керівників структурних підрозділів** ДКЗ;

в) може включати до свого складу **фахівців** підприємств, установ та організацій з питань геології та використання надр і видобутку корисних копалин.

4. У ДКЗ діє **експертно-технічна рада**, яка:

а) утворюється для *розгляду пропозицій* та *підготовки рекомендацій* щодо розроблення нормативних документів з удосконалення методики проведення державної експертизи запасів мінеральної сировини і промислової оцінки РКК;

б) працює у *складі*, сформованому з **учених та висококваліфікованих спеціалістів**.

5. При ДКЗ діє **Міжвідомча комісія у справах першовідкривачів РКК**, організація роботи якої, так само як і Комісії у справах першовідкривачів РКК, належить до компетенції Держгеонадр. До повноважень ДКЗ віднесені підготовка на розгляд Міжвідомчої комісії матеріалів, які надходять від **галузевих комісій** у цих справах, і подання в установленому порядку її висновків та пропозицій на затвердження.

Загалом, правове становище ДКЗ, як **колективного суб'єкта** геологічних правовідносин, в достатній мірі визначене урядовою постановою [11], де окремими розділами встановлено:

- 1) адміністративні основи діяльності;
- 2) правові основи діяльності;
- 3) головні завдання;
- 4) функціональні обов'язки (функції);
- 5) функціональні права (права);
- 6) внутрішньо-організаційні основи діяльності.

Найбільшу частину положення займає перелік функцій ДКЗ, серед яких можна виділити такі основні групи: а) **експертні геологічні відносини**: - державна експертиза техніко-економічних розрахунків; - експертиза геологічної інформації; - комплексна державна експертиза проектів промислового освоєння РКК, реконструкції і ліквідації гірничодобувних і збагачувальних комплексів; - розгляд матеріалів пошуків і розвідки РКК; - визначення якості і достовірності виконаних геологорозвідувальних робіт та інших виді спеціальних робіт і досліджень; - аналіз та узагальнення результатів експертизи матеріалів геолого-економічної оцінки запасів РКК; б) **оціночні геологічні відносини**: - встанов-

лення кондицій на мінеральну сировину; - встановлення коефіцієнтів видобутку; - затвердження кондицій для обчислення запасів; - перевірка техніко-економічних обґрунтувань розподілу запасів; - затвердження запасів корисних копалин ділянок РКК; - рекомендації щодо встановлення квот на видобуток; - визначення належності родовищ нафти і газу до групи непромислових та виснажених; - переоцінка запасів корисних копалин; - аналіз стану Державного фонду родовищ корисних копалин та його резерву; - збір та аналітичне узагальнення матеріалів з економіки мінеральної сировини та геолого-економічної оцінки запасів РКК, кон'юнктури мінеральної сировини на внутрішньому і світовому ринку.

Власне ДКЗ позиціонує себе як **науково-методичний центр**, що здійснює єдину науково-технічну політику щодо *геолого-економічної оцінки, державного обліку* і повноти використання запасів родовищ корисних копалин; розробляє, затверджує та подає на державну реєстрацію нормативно-правові документи, що *регламентують проведення геологорозвідувальних робіт* з вивчення якісних і кількісних показників мінеральної сировини у надрах, гідрогеологічних, інженерно-геологічних умов залягання, технологічних властивостей, а також визначає *порядок розробки кондицій* для підрахування запасів корисних копалин, розробка *методики моніторингу* мінерально-сировинної бази України [17].

Крім того, на здійснення моніторингу та наукового супроводження надрокористування Держгеонадра своїм наказом від 15.02.2012 р. № 44 "Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення моніторингу та наукового супроводження надрокористування" (із змінами і доповненнями, внесеними наказом Державної служби геології та надр України від 6 червня 2012 р. № 255) акредитувала ДКЗ як **спеціалізоване підприємство**. Таким само підприємством ДКЗ визнано й для проведення геологічної експертизи відповідно до наказу Держгеонадр від 14.06.2011 р. № 23 "Про проведення геологічної експертизи", яким затверджені *Положення про порядок проведення геологічної експертизи та Порядок визначення вартості робіт по проведенню геологічної експертизи* [18].

Крім ДКЗ в якості спеціалізованих підприємств, акредитованих для проведення геологічної експертизи визнані: - Публічне акціонерне товариство «Національна акціонерна компанія **«Надра України»**; - Державне геологічне підприємство «Державна комісія з експертизи геологічних проектів та кошторисів **«Геолекспертиза»**; - Казенне підприємство **«Кіровгеологія»**; - **Причорноморське** державне регіональне геологічне підприємство.

Фінансову складову діяльності з експертизи матеріалів геолого-економічної оцінки РКК врегульовано наказом ДКЗ від 02.08.1996 р. № 29 "Про затвердження Порядку визначення вартості робіт по проведенню державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин", в якому фігурують й *індивідуальні суб'єкти експертно-оціночних геологічних відносин*, а саме: - **експерти і члени ДКЗ**; - **головний спеціаліст ДКЗ**; - **начальник відділу ДКЗ**; - **провідний геолог**.

Заслугує на увагу *нормотворча продуктивність* ДКЗ, яка конкретизована у розробці низки Інструкцій із застосування Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр [7] до родовищ таких корисних копалин як: - питні і технічні підземні води; - мінеральні підземні води; - промислові підземні води; - теплоенергетичні підземні води; - лікувальні грязі; - п'єзооптичний кварц; - бурш-

тин; - каоліни; - глинисти породи; - пісок та гравій; - будівельний і облицювальний камені; - руди чорних металів (залізо, марганець та хром); - вугілля; - торф; - нафта і газ; - уранові руди тощо. Окремі з цих інструкцій були розвинуті у нормативних актах інших органів виконавчої влади. Наприклад, Мінпромполітики своїм наказом від 07.05 2004 р. № 221 затвердило Положення про проектування гірничодобувних підприємств України та визначення запасів корисних копалин за ступенем підготовленості до видобування. Також ДКЗ має у своєму доробку декілька Інструкцій про зміст, оформлення і порядок подання в ДКЗ матеріалів з геолого-економічної оцінки запасів і РКК.

Згадані нормативно-правові акти ДКЗ, відповідно до наказу Міністерства юстиції України, подаються на державну реєстрацію [19].

Слід також відмітити вагому роль ДКЗ у питаннях *списання запасів корисних копалин*, передбачене ст. 46 КпН. Так, у разі коли загальна кількість балансових запасів корисних копалин, списаних або намічених до списання, внаслідок втрати промислового значення перевищує 20 відсотків запасів, раніше оцінених ДКЗ, запаси РКК підлягають перерахунку, експертизи та переоцінці в ДКЗ. При цьому загальний обсяг списаних запасів корисних копалин обчислюється з моменту останньої експертизи та оцінки їх у ДКЗ. У разі розбіжностей з питань списання запасів корисних копалин рішення приймається ДКЗ з урахуванням висновків органів що погоджують їх списання, Держгеонадрами та за участю *гірничодобувного підприємства*, яке подало документи на списання запасів. Зміни запасів корисних копалин, в тому числі списання у зв'язку з переоцінкою їх у ДКЗ, з причин, передбачених Класифікацією запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, провадяться на підставі відповідних рішень ДКЗ [20].

Претендент на отримання надр у користування з метою видобування корисних копалин, згідно переліку необхідних документів для погодження Мінприроди України надання надр у користування у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, зобов'язаний подати, у тому числі, завірені *заявником* копії протоколів ДКЗ (Української територіальної комісії по запасах корисних копалин, центральної комісії по запасах корисних копалин, науково-технічних/технічних рад) про затвердження (апробацію) запасів у повному обсязі [21]. За даними ДКЗ кількість протоколів за останні роки зростає: 2009 р. - 206, 2010 р. - 267, 2011 р. - 347 [17].

Нарешті необхідно звернути увагу й на те, що виконання рішень ДКЗ перевіряється, відповідно до ст. 62 КпН, *органами державного геологічного контролю*, наслідком чого може бути припинення робіт, зупинення діяльності підприємств, надання обов'язкових для виконання приписів.

Розкриттю загальної характеристики суб'єктів геологічної експертизи сприятиме, на мій погляд, й аналіз власне поняття "*геологічна експертиза*". На офіційному рівні цей термін вжито у згаданому наказі Держгеонадр, відповідно до якого геологічна експертиза – це проведення *спеціалістами у галузі геології* аналізу документів та матеріалів, у яких відображені геологічні та техніко-економічні показники проведеної надрокористувачем діяльності щодо використання ділянки надр, наданої згідно зі Спеціальним дозволом на користування надрами; визначення достовірності та обґрунтованості цих показників; а також встановлення економічної ефективності промислового освоєння ділянки надр [18].

Саме виходячи з положень Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. (п. 27), де обумовлена умова, згідно якої орган з питань надання дозволу для геологічного вивчення, геологічного вивчення з дослідно-промисловою розробкою та видобування корисних копалин продовжує строк, поновлює дію дозволів за умови надання *позитивного висновку спеціалізованим державним геологічним підприємством, установою, організацією, що належать до сфери управління органу з питань надання дозволу, за результатами проведення державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів* [22], надалі почав використовуватися термін "геологічна експертиза".

Натомість, в проекті нової редакції КпН застосовується поняття "державна геологічна експертиза", під якою розробники розуміють - науково-технічну діяльність пов'язану з дослідженням і аналізом результатів геологічного, техніко-економічного та іншого вивчення нагромаджень **корисних копалин** з метою визначення їх достовірності та економічної ефективності промислового освоєння [23].

Не вдаючись, в межах цієї роботи, у детальний аналіз обох понять, які очевидно потребують удосконаленого компромісу, з урахуванням досвіду, набутого і екологічним і господарським законодавством (наприклад, *екологічна експертиза* в Україні [24]), зазначу, що в геологічних експертних відносинах має місце проблема більш вагома, а ніж понятійний апарат.

Мова йде про наявність юридичної колізії, яка породжена наступними положеннями:

1) чинний КпН (ст.45) передбачає державну експертизу кондицій на мінеральну сировину та запаси корисних копалин;

2) наказ Дежгеонадр встановлює обов'язковість проведення державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів для продовження або поновлення строку дії спеціального дозволу на користування надрами;

3) Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" (ст. 4) закріплює, що відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються виключно законами [25].

Таким чином, проведення такого виду експертної діяльності як державна геологічна експертиза потребує законодавчого врегулювання. Враховуючи проведене дослідження суб'єктів експертно-оціночних геологічних відносин, окреслене коло пов'язаних з ними інших видів правовідносин (організаційних, господарських, майнових, договірних, фінансових, податкових, інформаційних, гірничих, надрових тощо) варто запропонувати нагальну актуальність розробки й прийняття закону "Про державну геологічну експертизу", який у подальшому став би складовою Геологічного кодексу України.

Список літератури

1. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року: Закон України від 21.04.2011 р. // Офіційний вісник України, 2011, № 39 (03.06.2011), ст. 1581.

2. Кірін Р.С. Єдність і диференціація суб'єктів гірничих та геологічних відносин / Р.С. Кірін / Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної юридичної науки» (м. Київ, 5-6 жовтня 2011 р.) у 2-х томах. – Київ: Центр правових наукових досліджень. 2011. – Т. 2. – С. 30 – 33.
3. Кірін Р. Особливості формування геологічної правосуб'єктності / Роман Станіславович Кірін // Право України. - 2012. - № 6. – С. 189 – 196.
4. Кірін Р.С. Спеціальні обов'язки користувачів в сфері геологічного вивчення надр / Р.С. Кірін / Збірник тез доповідей VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Розвиток України в XXI столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми». – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – С. 159 – 167.
5. Кірін Р.С. Державна служба геології та надр України як суб'єкт геологічного права/ Р.С. Кірін / Закарпатські правові читання: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 9 - 10 квітня 2012 р. / За заг. ред Ф.Г. Вашука, П.А. Трачука. - Ужгород: РВЦ ЗакДУ, 2012. - С. 223 - 229.
6. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України, 1994, № 36 (06.09.94), ст. 340.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.05.1997 р. № 432 "Про затвердження Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр" // Офіційний вісник України, 1997, число 19, № с. 104.
8. Наказ Державної комісії України по запасах корисних копалин від 07.12.2005 р., № 300 "Про затвердження Положення про порядок розробки та обґрунтування кондицій на мінеральну сировину для підрахунку запасів твердих корисних копалин у надрах" // Офіційний вісник України, 2006, № 5 (15.02.2006), ст. 246.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.1994 р. № 865 "Про затвердження Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин" // Зібрання постанов Уряду України, 1995, № 3, ст. 55.
10. Офіційний вісник України, 1999, № 48 (17.12.99), ст. 2335.
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2000 р. № 1689 "Про затвердження Положення про Державну комісію України по запасах корисних копалин" // Офіційний вісник України, 2000, № 46 (01.12.2000), ст. 1997.
12. Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 391/2011 "Про Положення про Державну службу геології та надр України" // Офіційний вісник України, 2011, № 29 (26.04.2011), ст. 1228.
13. Указ Президента України від 13.04.2011 р. № 452/2011 "Про Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України" // Офіційний вісник України, 2011, № 29 (26.04.2011), ст. 1258.
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.05.2012 р. № 326-р "Питання Державної служби геології та надр" // Офіційний вісник України, 2012, № 42 (11.06.2012), ст. 1629.
15. Урядовий кур'єр, 2011, 09, 02.09.2011, № 160.
16. "Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації": Закон України від 07.07.1999 р. // Офіційний вісник України, 1999, № 34 (10.09.99), ст. 1768.
17. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.dkz.gov.ua>.
18. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.geo.gov.ua/geologchna-ekspertiza.html>.
19. Наказ Міністерства юстиції України від 12.04.2005 р. № 34/5 "Про вдосконалення порядку державної реєстрації нормативно-правових актів у Міністерстві юстиції України та скасування рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів" // Офіційний вісник України, 2005, № 15 (29.04.2005), ст. 799.
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1995 р. № 58 "Про затвердження Положення про порядок списання запасів корисних копалин з обліку гірничодобувного підприємства" // Зібрання постанов Уряду України, 1995, № 4, ст. 93.
21. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.07.2011 р. № 262 "Про затвердження Регламенту погодження Мінприроди України надання надр у користування" // Офіційний вісник України, 2011, № 57 (05.08.2011), ст. 2323.
22. Офіційний вісник України, 2011, № 45 (24.06.2011), ст. 1832.
23. Електронний ресурс. Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/.
24. "Про екологічну експертизу": Закон України від 09.02.1995 р. // Відомості Верховної Ради України, 1995, № 8 (21.02.95), ст. 54.
25. Офіційний вісник України, 2005, № 39 (14.10.2005), ст. 2429.

Кирич Р.С. Суб'єкти експертно-оціночних геологічних правовідносин / Р.С. Кирич
// Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. – Серия «Юридические науки». Том 25 (64). 2012. № 2. С. 276-284.

В статье рассмотрены коллективные и индивидуальные субъекты геологических правоотношений в сфере экспертизы и оценки запасов полезных ископаемых, сделано предложение по разработке проекта Закона Украины "О государственной геологической экспертизе".

Ключевые слова: государственная экспертиза и оценка запасов полезных ископаемых, субъекты геологических правоотношений, геологическое право.

Kirin R.S. Subjects of an expert evaluation of geological legal relations / R.S. Kirin // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2012. – Vol. 25 (64). № 2. 2012. – P. 276-284.

The article describes the collective and individual subjects in the geological legal relations of examination and evaluation of mineral resources, a proposal is made for a draft Law of Ukraine "On the State Geological expert examination."

Keywords: state examination and evaluation of mineral reserves, geological legal entities, geological legislation.